

КУРС

**КОРУПЦІЯ, ДЕРЖАВНА
ПОЛІТИКА ТА СУСПІЛЬСТВО**

Контактна інформація:

Маргарита Чабанна
chabanna@ukma.edu.ua
Крістіна Хамбекова
acrec.kma@gmail.com

Список розсилки групи: acisr_2018@googlegroups.com

Час проведення занять:

середа (31 жовтня) з 16:00 до 18:00, четвер та п'ятниця з 18:00 до 20:50,
субота (22 вересня, 3 листопада) з 9:30 до 12:20, субота (29 вересня) з 11:00 до 13:50.

Місце: 4-100, 4-318.

Опис курсу:

«Корупція, державна політика та суспільство» є нормативною дисципліною сертифікатної програми «Антикорупційні міждисциплінарні студії». Під час викладання курсу будуть розкриті поняття побутової (дрібної), великої політичної корупції, особливості корупції у державній та приватній сферах, а також політичної й судової корупції. Буде висвітлено специфіку корупції в «captured state» та підходи щодо протидії корупції у таких державах, окреслено причини та передумови корупції, розкрито основні причини високого рівня корупції у країнах з перехідною економікою. Слухачі дізнаються про можливі шляхи протидії корупції у країнах, що розвиваються.

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

№	Тема	Дата	Час проведення	Форма	Ауд.	Лектор	Зміни до розкладу
1	Міждисциплінарні підходи до розуміння корупції	20.09.18	18:00-19:20 19:30-20:50	Лекція-дискусія	4-100	Оксана Гус	
2	Дискусія щодо терміну "корупція". Форми корупції. Модель політичної корупції	21.09.18	18:00-19:20 19:30-20:50	Лекція-дискусія	4-100	Оксана Гус	
3	Causes of Corruption	22.09.18 (субота)	9:30-10:50	Лекція-дискусія	4-318	Max Bader	
4	Consequences of Corruption	22.09.18 (субота)	11:00-12:20	Лекція-дискусія	4-318	Max Bader	
5	Корупційні схеми в базових секторах економіки	27.09.18 (четвер)	18:30-19:20 19:30-20:50	Лекція-дискусія Case-study	4-100	Олекса Шалайський	
6	Генеza українського олігархату: як вибудовувалася система?	29.09.18 (субота)	11:00-12:20 12:30-13:50	Лекція-дискусія	4-318	Сергій Лещенко	
7	Енергетична безпека України та корупція	05.10.18	18:00-19:20 19:30-20:50	Лекція-дискусія	4-100	Андрій Китаєв	
8	Корупція на виборах. Фінансування політичних партій	12.10.18	18:00-19:20 19:30-20:50	Лекція-дискусія	4-100	Юрій Ключковський	
9	Антикорупційні кампанії громадських організацій	19.10.18	18:00-19:20 19:30-20:50	Лекція-дискусія Case-study	4-100	Віталій Шабунін	
10	Презентація антикорупційних станцій	31.10.18 (середа)	16:00-18:00 (1 група)	Практичне заняття	4-318	Аліна Лось	
		03.11.18 (субота)	09:20-11:20 (2 група) 11:30-13:30 (3 група)				4-318

Усі письмові роботи надсилати через електронну платформу.

Веб-сайт курсу

Програма, анонси та навчальні матеріали будуть розміщені на веб-сайті ACREC: <https://acrec.org.ua/>

ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ КУРСУ:

ДЕДЛАЙНИ ПІДГОТОВКИ ПИСЬМОВИХ РОБІТ:

- 👁 Розробка антикорупційної станції: 22 жовтня 2018 р., до 20:00.
- 👁 Залікова письмова робота: 12 листопада 2018 р., до 20:00.
- 👁 Програма передбачає виконання тестових завдань. Тестування відбудеться 27 вересня з 18:00 до 18:30.

Усі письмові роботи надсилати через електронну платформу.

Лекції, дискусії та case-study:

Слухачі повинні брати активну участь у дискусіях, а також бути готовими до виконання завдань протягом заняття. У разі внесення змін до вимог курсу про це буде зроблено усне оголошення та повідомлено через список розсилки. Студенти особисто відповідальні про обізнаність щодо цих змін, навіть, якщо були відсутні на занятті.

Список розсилки групи:

Куратори курсу робитимуть оголошення через розсилку acispr_2018@googlegroups.com. Ви особисто відповідальні за ознайомлення з цими оголошеннями.

Правила листування ел. поштою:

Прохання надсилати електронні листи лише в таких випадках: 1) щодо призначення додаткової індивідуальної консультації; 2) повідомлення про відсутність на занятті та причини; 3) прохання надіслати ще раз анонси, зміни до програми, розкладу чи інші додаткові матеріали курсу. Питання щодо роз'яснення матеріалів курсу, процедур занять чи підсумкового контролю просимо вирішувати після занять або під час індивідуальних консультацій.

Отримання додаткових балів:

Курс не передбачає можливості будь-яких додаткових форм завдань для отримання додаткових балів, крім тих, що передбачає програма.

Правила поведження на заняттях:

Будь ласка, не запізнюйтеся на пари, під час лекцій вимикайте мобільні телефони.

Обговорення та дискусії під час занять повинні бути жвавими та цікавими, але прохання висловлювати Ваші коментарі ввічливо. Будь ласка, виявляйте повагу до чужої точки зору і виражайте Вашу незгоду з аргументами інших коректно.

Етичні правила щодо написання робіт:

Етичні правила щодо написання робіт: Усі студенти повинні особисто працювати над проектом. Співпраця з іншими студентами передбачається в межах виконання спільного проекту. Студенти зобов'язанні робити посилання у роботі на використані джерела; використання публікацій та досліджень без посилань вважається плагіатом. Плагіат є недопустимим та призведе до втрати права отримати кредити за курс.

Оцінювання знань та вмінь студентів. Шкала оцінювання знань:

Шкала		Оцінка за національною шкалою	Визначення
A	91-100	відмінно	Дуже високий рівень знань із незначними помилками
B	81-90	добре	Дуже добре; більше ніж середній рівень знань, але з деякими помилками
C	71-80	добре	Добре; загалом гарна робота, але є достатня кількість помітних помилок
D	66-70	задовільно	Задовільно; але із значними недоліками
E	60-65	задовільно	Достатньо; досягнуті мінімальні критерії
F	30-59	незадовільно	Незадовільно; потрібна деяка додаткова робота
F	0-29	незадовільно	Неприйнятно; потрібна значна додаткова робота

Розподіл балів в межах курсу

Перший блок за роботу протягом курсу, 60 % від загальної оцінки (тобто макс. 60 балів)						Другий блок 40 % від загальної оцінки (тобто макс. 40 балів)	
Розробка антикорупційної станції		Презентація антикорупційної станції		Тести		Робота під час заняття	Залікова письмова робота
30	A	10	A	20	A	від 0 до 3 балів	від 0 до 40 балів
24	B	8	B	16	B		
18	C	6	C	12	C		
12	D	4	D	8	D		
6	E	2	E	4	E		

ПЛАН КУРСУ

**Корупція, державна політика
та суспільство**

ТЕМА 1.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ КОРУПЦІЇ

План

- Економічна перспектива (теорія принципала-агента, теорія ігор, теорія колективної дії).
- Політологічна перспектива (інституційний підхід).
- Культурологічна перспектива.
- Модель політичної корупції та взаємозв'язок із політичними режимами.

Викладач:

Оксана Гус.

- 👁️ Частина 1-3: Andvig, Jens Christopher, and Odd-Helge Fjeldstad. 2001. "Corruption A Review of Contemporary Research." Bergen: Chr. Michelsen Institute, Development Studies and Human Rights.
- 👁️ Частина 4: Huss, Oksana. 2016. "The Perpetual Cycle of Political Corruption in Ukraine and Post-Revolutionary Attempts to Break Through It." In *Revolution and War in Contemporary Ukraine: The Challenge of Change*, edited by Olga Bertelsen. Soviet and Post-Soviet Politics and Society. Stuttgart; NY: ibidem; Columbia University Press.

ТЕМА 2.

ДИСКУСІЯ ЩОДО ТЕРМІНА «КОРУПЦІЯ». ФОРМИ КОРУПЦІЇ. МОДЕЛЬ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ

План

- ▶ Сутність корупції: поняття та види.
- ▶ Проблеми визначення й типологізації корупції.
- ▶ Комунікаційна перспектива (дискурсивний підхід).

Викладач:

Оксана Гус.

Література

- 👁️ Частина 1. Philp Mark. "Conceptualizing Political Corruption." In *Political Corruption: Concepts & Contexts*, edited by Arnold J. Heidenheimer, Michael Johnston, and Mark Philp, 3rd ed., 41 - 58. New Brunswick, N.J: Transaction Publishers, 2005.
- 👁️ Частина 2. Bussell, Jennifer. 2015. "Typologies of Corruption: A Pragmatic Approach." In *Greed, Corruption, and the Modern State: Essays in Political Economy*, edited by Susan Rose-Ackerman and Paul Lagunes, 21 - 45. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- 👁️ Частина 3. Huss, Oksana. 2018. "Corruption, Crisis, and Change: Use and Misuse of an Empty Signifier." In *Crisis and Change in Post-Cold War Global Politics*, edited by Erica Resende, Dovilė Budrytė, and Didem Buhari-Gulmez, 97-128. Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-78589-9_5.

ТЕМА 3.

CAUSES OF CORRUPTION

План

- 👁️ What is the relationship between corruption and politics, economic development, and culture?
- 👁️ What is the impact of international factors on corruption?
- 👁️ What is the impact of communist legacies on corruption?

 Викладач:
Max Bader.

Література

- 👁️ Rothstein, Bo, and Jan Teorell. (2015) "Causes of Corruption", in: Routledge Handbook of Political Corruption, ed. by Paul M. Heywood. Routledge, New York.
- 👁️ Mungiu, Alina. "Corruption: Diagnosis and treatment." *Journal of democracy* 17, no. 3 (2006): 86-99.
- 👁️ Tanzi, Vito. "Corruption around the world: Causes, consequences, scope, and cures." *Staff Papers-International Monetary Fund* (1998): 559-594.

ТЕМА 4.

CONSEQUENCES OF CORRUPTION

План

- ▶ Why does corruption impede economic development?
- ▶ Why does corruption diminish the quality of life?
- ▶ How does corruption undermine public safety?

 Викладач:
Max Bader.

Література

- 👁 Heywood, P. (2009). Corruption. The SAGE Handbook of Comparative Politics. T. Landman and N. Robinson. New York, SAGE Publications.
- 👁 Uslaner, Eric M. (2015). "The Consequences of Corruption", in: Routledge Handbook of Political Corruption, ed. by Paul M. Heywood. Routledge, New York.

ТЕМА 5: КОРУПЦІЙНІ СХЕМИ В БАЗОВИХ СЕКТОРАХ ЕКОНОМІКИ

Викладач:

Олексій Шалайський.

Деталі будуть анонсовані додатково

ТЕМА 6: ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО ОЛІГАРХАТУ: ЯК ВИБУДОВУВАЛАСЯ СИСТЕМА?

План

- 🕒 Український олігархат та корупція.
- 🕒 Справа Лазаренка.

Викладач:

Сергій Лещенко.

Література

- 👁 Лещенко С. Американська сага Павла Лазаренка / С. Лещенко. – Л.: Незалежний культурологічний журнал «І», 2013. – 316 с.
- 👁 Лещенко С. «Межигірський синдром» / С. Лещенко. – К.: Брайт Стар, 2014. – 248 с.
- 👁 Лещенко С. Офшорний дах для Януковича та Ключова / С. Лещенко // Українська правда. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2011/10/21/6693989/>
- 👁 Лещенко С. З життя біло-блакитної еліти: маєток Сергія Ключова / С. Лещенко // Українська правда. – 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2011/10/19/6686588>

.....

.....

.....

ТЕМА 7.

ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА КОРУПЦІЯ

План

- ▶ Енергетична безпека України. Компоненти та фактори впливу.
- ▶ Економіка України-2018. Макроаналіз. Експорт-імпорт, доходи-витрати, інвестиційний клімат.
- ▶ Енергетична безпека України-2018. Зовнішні фактори негативного впливу. Корупційна база впливу.
- ▶ Енергетична безпека України - 2018. Внутрішні фактори негативного впливу. Корупційна база впливу.
- ▶ Методика викриття індикаторів корупції: пов'язані особи, декларація по витратам, шляхи легалізації доходів.
- ▶ Україна - 2018. Потенціал зростання. Корупція та її альтернативна вартість.
- ▶ Аналіз ефективності існуючих способів протидії корупції.

Викладач:

Андрій Китаєв.

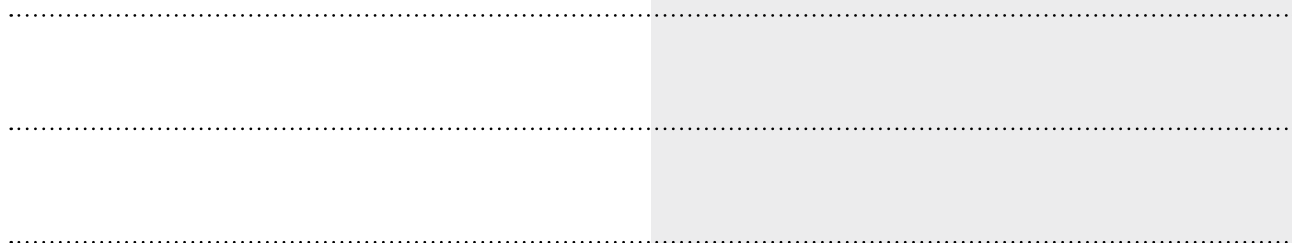
Література

- 👁️ Ольга Хоменко, Зовнішня торгівля України товарами у 2017 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uifuture.org/ru/post/zovnisna-torgivla-ukraini-tovarami-u-2017-goci/>
- 👁️ Ольга Хоменко, Глобальний інвестиційний ринок: роль України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.uifuture.org/ru/post/rol-ukrainy-v-globalnom-investicionnom-rynke-2017-infografika/>
- 👁️ Анатолій Амелін, Как за пять лет сделать Украину энергетически независимой: расчеты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/economics/kak-za-pyat-let-sdelat-ukrainu-energeticheski-nezavisimoy-raschetyi.html>
- 👁️ Андрій Китаєв, Что украинцам нужно знать о доступном тепле? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/economics/chto-ukraintsam-nuzhno-znat-o-dostupnom-teple.html>
- 👁️ Євген Марчук, Наташа Влащенко, Секрет безопасности страны не в ядерном оружии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://112.ua/interview/sekret-bezopasnosti-strani-ne-v-iadernom-oruzhyi-223361.html>
- 👁️ Ігор Тишкевич Ситуация на рынке топлива угрожает национальной безопасности Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/economics/situatsiya-na-ryinke-topliva-ugrozhaet-natsionalnoy-bezopasnosti-ukrainyi.html>
- 👁️ І.Тишкевич, Газ и нефть в 2017 году. Ключевые тенденции для Украины [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/economics/gaz-i-neft-v-2017-godu-klyuchevyie-tendentsii-dlya-ukrainyi.html>
- 👁️ У схемі розкрадання коштів з “Укрнафти” були задіяні 254 компанії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/news/2018/06/18/637876/>
- 👁️ Приватівці через аміачну схему вивели Укрнафти за рік більше 2-х млрд. грн. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nashigroshi.org/2018/05/07/pryvativtsi-cherez-amiachnu-shemu-vyvely-z-ukrnafty-za-rik-bilshe-2-milyardiv/>

ТЕМА 8: КОРУПЦІЯ НА ВИБОРАХ. ФІНАНСУВАННЯ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

 Викладач:
Юрій Ключковський.

Деталі будуть анонсовані додатково

ТЕМА 9.

АНТИКОРУПЦІЙНІ КАМΠΑНІЇ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

План

- ⦿ Планування антикорупційних кампаній.
- ⦿ Перебіг антикорупційних кампаній.
- ⦿ Особливості адвокації розроблених рекомендацій щодо політики.

Викладач:

Віталій Шабунін.

Література

- 👁 Юрчишин Я., Ясиневич Я. Керівні принципи з планування та проведення адвокаційних кампаній, 2017
- 👁 Станкевич-Волосянчук О. Адвокація як метод впливу (практичний посібник): РМEO «ЕКОСФЕРА». - Ужгород, 2013.
- 👁 Навроцький В.В., Менджул М.В. Кампанія адвокати як інструмент демократичних перетворень / В.В. Навроцький, М.В. Менджул. – Ужгород: «Видавництво Олександри Гаркуші», 2011.

ЛЕКТОРИ КУРСУ

Max Bader —

is University Lecturer with expertise on Russia and Eurasia (post-Soviet area). Before coming to Leiden University, he was a lecturer and researcher at the University of Amsterdam, the Ludwig Maximilian University of Munich, and the OSCE Academy, and a visiting scholar at George Washington University and the Kyiv-Mohyla Academy. Dr. Bader research interests include elections, authoritarian politics, democratization, and new media. His research interests include elections, authoritarian politics, democratization, and new media. Bader's current research project is Human Security and Conflict in Ukraine: Local Approaches and Transnational Dimensions. He has published in journals such as Democratization, Post-Soviet Affairs, Russian Politics, Research & Politics, Europe-Asia Studies, Representation, Communist and Post-Communist Studies. Non-academic activities Outside academia, Bader has been or is currently involved in: Election observation for OSCE/ODIHR and other institutions in the post-Soviet area; Policy evaluation for USAID and the Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands; Public speaking on the politics and international affairs in post-Soviet Eurasia; Membership in the Younger Generation Leadership Network on Euro- Atlantic Security.

Контактна інформація: m.bader@hum.leidenuniv.nl

Оксана Гус —

Докторантка Інституту розвитку та миру Університету Дуйсбург-Ессен, Німеччина (Universität Duisburg- Essen, Deutschland), співзасновниця міжнародної мережі дослідників корупції (www.ICRNetwork.org) та консультант з розвитку АСРЕС. Сферою наукових інтересів є політична корупція у гібридних режимах, а також методи та теорії міждисциплінарних досліджень корупції. Отримала ступінь магістра з політології, публічного права й антропології Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана, Німеччина (Ludwig- Maximilians-Universität München, Deutschland). Вона була дослідницею в Університеті Торонто та консультантом УНП ООН та Ради Європи.

Контактна інформація: oksanahuss@gmail.com

Сергій Лещенко —

журналіст-розслідувач, народний депутат, екс-заступник головного редактора Інтернет-видання «Українська правда», викладач. Автор книг «Американська сага Павла Лазаренка» (2013) і «Межигірський синдром» (2014). Більшість статей Сергій Лещенка присвячені питанням корупції в політиці та серед вищих посадових осіб держави. У 2012 р. Лещенко проходив стажування у Великій Британії в рамках стипендіальної програми Меморіального фонду Джона Сміта (John Smith Fellowship). У 2013 р. проходив стажування в Стенфордському університеті (США) у рамках Draper Hills Summer Fellowship, а також стажування у Вашингтоні в рамках Reagan-Fascell Democracy Fellowship. Зараз викладає в школі журналістики Українського католицького університету та є членом Комітету з питань запобігання і протидії корупції Верховної Ради України. У 2004 р. Сергій Лещенко отримав 2-ге місце в конкурсі «Найкраще журналістське розслідування – 2004» (спільний проект Інституту масової інформації, Посольства Франції в Україні та Могиллянської школи журналістики). У 2006 р. став лауреатом у номінації «Людина року в галузі друкованих ЗМІ». У 2011 р. отримав журналістську премію Східного партнерства від організації Fundacja Reporterow за статтю-розслідування «Офшорний дах для Януковича та Ключева». У 2013 р. став лауреатом премії імені Герда Буцеріуса «Вільна преса Східної Європи», а у 2014 р. увійшов до списку «100 героїв інформації», «Репортери без кордонів».

Контактна інформація: mail.pravda@gmail.com

Андрій Китаєв —

керівник Центру енергоменеджменту НаУКМА. Випускник Української академії зовнішньої торгівлі. Має понад 10 років практичної роботи у сферах безпеки та енергетики в Україні та закордоном. Має професійні компетенції в управлінні проектами у сферах енергетики, енергоменеджменту, проектного фінансування та безпеки (державні закупівлі, фінанси, оцінка ефективності систем безпеки).

Контактна інформація: a.kytaiev@gmail.com

Віталій Шабунін –

експерт із питань парламентського лобювання та політичного консалтингу в сфері протидії корупції, голова правління Громадської організації «Центр протидії корупції», голова Ради громадського контролю при Національному антикорупційному бюро України. Координує групу протидії корупції в державних закупівлях й адвокаційний напрям діяльності Центру.

Контактна інформація: v.shabunin@antac.org.ua

Олекса Шалайський –

співзасновник порталу «Наші Гроші». Експерт у сферах журналістських розслідувань політичної корупції, медіа-комунікацій та контролю за використанням публічних фінансів. Журналіст із колосальним стажем роботи в провідних медіа України. Автор серії гучних журналістських розслідувань, наприклад, історії із закупівлею «вишок Бойка».

Контактна інформація: shalayskiy@gmail.com

Юрій Ключковський –

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри загальнотеоретичного правознавства та публічного права Національного університету «Києво-Могилянська академія». Народний депутат України 3, 4, 5, 6 скликань. Представник Президента України у Верховній Раді України (листопад 2005 - червень 2007). Автор близько 100 друкованих робіт у галузі права, у т.ч. 2 монографій. Отримав Орден «За заслуги» III ступеня (серпень 2005), II ступеня (жовтень 2009).

Контактна інформація: ukluch@ukr.net

ACREC.ORG.UA

Київ, 2018